कक्षा- अष्टमी Class – VIII
संस्कृत- पाठ- 1, 4, 7 एवं व्याकरण
सत्र - 2013-14

प्र.1 अपठित गद्यांश पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

श्रीमती सरोजिनी नायडू 1879 तमे वर्षे फरवरी मासस्य त्रयोदश्यां तिथौ जन्म अलभत। इयं स्व- राष्ट्रं बहु असेवत। त्रयोदशवर्षीया इयं स्वतंत्रता-संग्रामे अकूर्दत, कारागाराम् अपि अगच्छत्। इयं विदुषी गायिका प्रियवादिनी च आसीत्। इयमेव 'भारत-कोकिला' इति उपाधिम् अविन्दत्। सरोजनी नायडू महोदया स्वतन्त्रभारते उत्तर-प्रदेशे सर्वप्रथमं राज्यपाल पदम् अशोभयत्। अस्याः काव्य-रचनायां सर्वत्र राष्ट्रभक्तिः दृश्यते।

क- एक पदेन उत्तरत-

1. सरोजिनी नायडू काम् उपाधिम् अविन्दत् ?
2. सा कुत्र राज्यपाल पदम् अशोभयत् ?
3. सा कस्यां तिथौ जन्म अलभत ?
4. सरोजिनी नायडू कदा संग्रामे अकूर्दत् ?

ख- निर्देशानुसारम् उत्तरत -

1. 'दृश्यते' इति पदस्य कर्तृपदं किम् ?
   क- सर्वत्र   ख- अस्याः   ग- राष्ट्रभक्तिः
2. 'विदुषी' इति पदस्य विशेष्यपदं किम् अस्ति ?
   क- गायिका   ख- इयम्   ग- प्रियवादिनी

प्र.2 विशेषण विशेष्य मेलनं कुरूत -

अ	ब
कश्मिंश्चित्	क्रूरः
अति	मार्गात्
तस्मात्	वने
दुखिताः	वन प्रदेशे
अस्मिन्	बान्धवाः
सर्वे	जनाः
अर्ध	वाल्मीकिः
महर्षिः	भागं

प्र.3 रेखांकित पदानि आधृत्य मज्जूषायाः उचित पदैः पूरयत प्रश्न निर्माणं कुरूत -

कीदृशी , किम् , कस्य , कस्य

1. दानं <u>हस्तस्य</u> भूषणं अस्ति।
2. <u>ज्ञानं</u> गुणस्य आभरणं।
3. अपि <u>स्वर्णमयी</u> लंका
4. अष्टादश पुराणेषु <u>व्यासस्य</u> वचनद्वयम् अस्ति।

प्र.4 मज्जूषायाः उचित पदानि चित्वा विभक्तिालिकां पूरयत -

सुखार्थिनः भूषणं, विद्यां हस्तस्य, भूषणैः, स्वर्गात्, पुराणेषु, पापाय

प्रथमा	द्वितीया	तृतीया	चतुर्थी	पंचमी	षष्ठी	सप्तमी

प्र.5. उचित पदं चित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत–

1. सैनिकाः .... रक्षन्ति — देशेन, देशस्य, देशम्
2. .... अभितः उद्यानम् अस्ति। — विद्यालयस्य, विद्यालयम्, विद्यालयात्
3. .... परितः वृक्षाः सन्ति। — गृहात्, गृहं, गृहेण
4. अम्बा .... पचति। — भोजनं, भोजनेन, भोजनाम्
5. भिक्षुकः .... याचते। — भिक्षं, भिक्षां, भिक्षेण
6. बालः .... प्रति पत्रं लिखति। — जनकेन, जनकाम्, जनकम्
7. सः .... बधिरः। — कर्णैः, कर्णाभ्याम्, कर्णौ
8. अलम् ....। — चिन्ताम्, चिन्तायाः, चिन्तया
9. सः .... सह गच्छति। — जनकम्, जनकेन, जनकाय
10. छात्राः .... बिना पठन्ति। — पुस्तकाय, पुस्तकेन, पुस्तकस्य
11. सः मम .... समम् अस्ति। — मित्रम्, मित्रेण, मित्रस्य

प्र.6 रिक्त स्थानानि पूरयत–

1. सः दुग्धं .... विद्यालयम् अगच्छत्। — पा + क्त्वा
2. सः धनं .... प्रसीदति। — दा + क्त्वा
3. सः भोजनं .... भ्रमति। — कृ + क्त्वा
4. इत्थम् .... सः अगच्छत्। — क्च् + क्त्वा
5. रमा गृहम् .... देवालयं गमिष्यति। — आ + गम् + ल्यप्
6. वयं दुग्धं .... विद्यालयं गच्छामः — नि + पी + ल्यप्
7. छात्र : .... समर्थः। — लिख् + तुमुन्
8. नृपः धनं .... गच्छति। — दा + तुमुन्
9. अहं चलचित्रं .... गच्छामि। — दृश् + तुमुन्

प्र.7 कोष्ठकात् चित्वा उचित अव्यय पदैः रिक्त स्थानानि पूरयत–

.... ध्यानेन आकर्णयतु।

छात्राः .... भ्रमन्ति।

ज्ञानात् .... मुक्तिः भवति।

.... विद्यालयस्य अवकाशः अस्ति।

त्वम् .... गच्छ।

अपि , अद्य , ऋते , इतस्ततः , अधुना

प्र.8 कोष्ठकस्य शब्दान् संस्कृत भाषायां लिखत–

1. लता .... दृष्टवा आपणम् अगच्छत्। — इश्तहार
2. अमिताभ बच्चन महोदयः एक श्रेष्ठः .... अस्ति। — ऐक्टर
3. रजकः .... क्षालयति। — कपड़ा
4. .... स्वास्थ्यकरः भवति। — घी